

نوشته : بریجیتا مادیق
ترجمه محسن رازقی

فعالیت‌های کتابخانه در محل کار

کتابخانه‌های محل کار، ریشه در سنت‌ها و سیستم‌های اجتماعی مختلف دارند. از اینرو نحوه عمل آنها بطور چشمگیری متفاوتست. اشکالات حتی از زمان کوشش برای تعریف «کتابخانه محل کار» شروع می‌شود. بنابه استنباط من، کتابخانه محل کار عبارت است از: «مجموعه‌ای کتاب در دسترس همه در محل کار، با انگیزه راهنمایی و بازآموزی کارمندان» این کار معمولاً بوسیله کتابخانه عمومی انجام می‌شود. عده‌ای هم ممکن است این امر را به یک کتابخانه بزرگ و مجهز که بوسیله شرکت یا اتحادیه کارگری اداره می‌گردد واگذار نمایند. و شاید اساساً این مطلب هیچگونه ارتباطی هم با جریان‌ات و فعالیت‌های تولیدی و کاری شرکت و اتحادیه نداشته باشد. دو سال پیش، از طرف قسمت کتابخانه‌های عمومی (ایفلا) مأموریت یافتیم تا درباره کتابخانه‌های محل کار در پاره‌ای از کشورها مطالعه نمایم. از اینرو شروع به ارسال پرسشنامه‌هایی به مراکز مربوطه نمودم. از این تماس‌های مقدماتی روشن شد که به‌طور مشخص دو نوع کتابخانه محل کار وجود دارد:

- ۱- کتابخانه‌های محل کار که بوسیله کتابخانه‌های عمومی اداره می‌گردند.
- ۲- کتابخانه‌های محل کار که توسط اتحادیه‌های کارگری اداره

می‌شوند. نوع اول بیشتر در اسکاندیناوی و عمدتاً در سوئد و بعد در اروپای شرقی و فرانسه فعالیت دارند. ضمناً نوع سومی یعنی ترکیبی از هر دو نیز وجود دارد، و اینها کتابخانه‌های محل‌کاری هستند که از طریق شرکتها کمک‌مالی شده و اداره می‌شوند. من از این بررسی هرگونه کتابخانه‌ای را که صرفاً با تولید و کار شرکت مربوط است جدا کرده‌ام - چرا که این، قلمرو کاملاً متفاوتی از فعالیت است. اینگونه کتابخانه‌ها هدفشان بازآموزی کارکنان یا فراهم ساختن امکانات فرهنگی آزاد برای آنان نیست، بلکه منظور آنها تنها گسترش و بهبود فعالیت‌ها و تولیدات شرکت است. پاسخهای داده شده به سئوالات پرسشنامه‌ها از جمهوری دمکراتیک آلمان، فرانسه، آلمان فدرال و مجارستان حاوی یک سلسله اطلاعات درباره سازمانها، تعداد کتابخانه‌های محل‌کار، سرمایه‌گذاری، نگهداری کتب، امانت‌گیری و کارکنان بود. علاوه بر این گزارشها، مقالات و مدارک و اسناد دیگری از این کشورها و همینطور کشورهای دیگری چون شمال اروپا، شوروی و انگلستان گردآوری نموده‌ام. ضمناً با مساعدت و محبت کتابخانه شهر بوداپست و مرکز اتحادیه‌های کارگری مجارستان توانستم یک هفته‌ای را صرف بازدید کتابخانه‌های محل‌کار و کتابخانه‌های عمومی این کشور نمایم. و همچنین از کتابخانه‌هایی در فرانسه بازدید نمودم.

از حاصل این بررسیها، عرصه جامع‌تری در گزارش خاصی که توسط (شورای ملی امور فرهنگی سوئد) به چاپ رسیده، ارائه شده است. این گزارش حاوی پاره‌ای آمارها، نمونه‌هایی از کتابخانه‌های محل‌کار، و توضیحات دقیق‌تری از کار کتابخانه‌هاست.

آنچه در ذیل می‌آید، برداشت مختصری از کتابخانه‌های محل‌کار در چند کشور است.

سوئد

فرهنگ و زندگی کارگری، نام گزارشی است که در ۱۹۸۰ با مطالعات مشترک در چارچوب همکاریهای یونسکو به چاپ رسید. در گزارش آمده

است که در تمام شش کشور مورد بررسی (بلژیک، فرانسه، مجارستان، نروژ، سوئد و یوگسلاوی) تماس میان محلّهای کار و کتابخانه‌ها از بین رفته است. اکثریت گروه‌ها هیچگونه تماسی با کتابخانه‌ها ندارند. این امر در برخی از کشورهای مورد بحث به مذاکره میان اتحادیه‌ها و کتابخانه‌ها مبنی بر چگونگی امانت‌گیری آسان کتاب توسط افراد در محل کار انجامید. در سوئد این مطلب مدتهای مدید مورد بحث بود. مطالعات درباره کتاب خواندن و عادات کتابخانه‌ای نشان داده است که اعضاء کنگره اتحادیه‌های کارگری سوئد بندرت از يك کتابخانه دیدار می‌کنند و یا کتابی می‌خوانند. کتابخانه‌های محل کار ثابت کرده‌اند که وسائل مؤثری برای دستیابی به خوانندگان جدید می‌باشند. به‌عنوان نمونه کتابخانه محل کار سوئد، ریشه در کتابخانه عمومی دارد ولی وجود آنها مستلزم همکاری بین سازمانهای اتحادیه کارگری با شرکتهای می‌باشد. مشخصه اینگونه کتابخانه‌ها حجم کوچک، انعطاف و تحرک، منظم بودن، باز و به‌سهولت در دسترس بودن آنهاست. برخلاف کتابخانه‌های وابسته به شرکتهای که هدفشان کمک به توسعه تولیدات شرکت است، هدف اینها تأمین بازآموزی کارکنان و افزایش فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی آنهاست.

زیربنای فکری این امر در مقاصد فرهنگی دولت نهفته است که می‌گوید: «سیاست فرهنگی باید با توجه به تجربه و نیازهای گروه‌های فراموش شده تنظیم گردد.»

طی سالیان گذشته، نمونه‌های بسیار متفاوتی آزمایش شده است. در بعضی از بخشهای حکومتهای محلی، کتابخانه عمومی مسئولیت بسیار بزرگی برای کتابخانه‌های محل کار دارد، کارکنان آنها در بازدیدهای هفتگی یا دوهفته یکبار خود از محلّهای کار، کتب مورد نیاز را توزیع می‌کنند. سایر کتابخانه‌ها بعنوان يك پایگاه عملیاتی با تأمین تعدادی کتاب و کمک به (نمایندگان کتب از محل کار) عمل می‌نمایند. به‌هرحال، تنوع قابل ملاحظه‌ای در بین مقامات محلی و کتابخانه‌های محل کار وجود دارد.

موجودی کتابها اندك است. و غالباً بدون هیچ تغییری عبارتند از مجموعه‌های امانتی که به فراوانی تجدید می‌گردند. به‌علاوه بسیاری از کتابخانه‌های محل کار دارای کتابهای راهنمای عمل، مجلات، روزنامه‌ها، کتابهای ناطق، کمکهای متنوع برای انتخاب کتاب می‌باشند. به کارمندان امکان داده می‌شود تا کتابهایی را از کتابخانه عمومی سفارش دهند و از این تسهیلات استفاده شایانی بنمایند. بعضی اوقات پاره‌ای فعالیتهای فرهنگی مثل فروش بلیط تئاتر، افتتاح نمایشگاههای هنری، تشکیل حوزه‌های مطالعاتی یا تهیه اسناد مربوط به محلهای کار خود کارکنان، به کتابخانه‌های محل کار واگذار می‌شود. تعداد کتابخانه‌های محل کار به ۱۰۰۰ واحد می‌رسد و تقریباً در ۱۷۰ واحد از ۲۶۸ بخش دولتهای محلی وجود دارد. طی سالهای ۱۹۸۰ فعالیت‌ها قویاً گسترش یافت ولی البته هنوز هم محلهای کاری موجود است که امکان دسترسی آنها به يك کتابخانه کم و دشوار است.

کتابخانه‌های محل کار عمدتاً در بخشهای دولتهای محلی بالغ‌بر ۳۰/۰۰۰ سکنه مستقر شده‌اند. حدود ۱/۳ از بخشهای کوچک (با جمعیتی کمتر از ۱۵۰۰۰ نفر) کتابخانه محل کار دارند. و این کمبود قسمتی به علت غیر کافی بودن منابع و پاره‌ای به خاطر تقلیل درخواست برای آنهاست. بسیاری از بخشهای کوچک بطور مشخص در نواحی روستائی دارای محلهای کار کمی هستند.

مسئولیت سه‌گانه

در آغاز، کتابخانه‌های عمومی مسئولیت اساسی کتابخانه‌های محل کار را به‌عهده داشتند. و اینها فرآیند طبیعی ابتکارات کتابخانه‌های عمومی بودند. آنها بعنوان بازوی توسعه یافته کتابخانه در يك شرکت به حساب می‌آمدند. و گاه‌گاه جاه‌طلبی هم انگیزه‌ای برای ایجاد يك کتابخانه عمومی سنتی کوچک می‌شد. بعدها، این مسئولیت مؤکداً بعنوان وسیله‌ای جهت

تأمین فعالیت وسیعتر در محل کار، به اتحادیه‌های صنفی و شرکتهای منتقل شد.

تشریک‌مسابی با اتحادیه‌های کارگری و شرکتهای صنعتی و بازرگانی برای کتابخانه‌های عمومی غالباً تجربه جدیدی بوده است. شمار کمی از کتابخانه‌های سوئد از طریق انعقاد قراردادهای تضمینی تماسهایی با شرکتهای خصوصی برقرار نموده‌اند و بعلمت تشریک‌مسابی آنها در محل‌های کار، بعضی اوقات کتابخانه محل کار با کتابخانه‌های دیگر هم مرتبط و هماهنگ شده، موقعیت بهتری کسب نموده و از شبکه ارتباطی وسیعتری برخوردار گردیده است.

هزینه‌ها را چه کسی می‌پردازد

اخیراً مسئله تأمین مالی اهمیت زیادی یافته است. ونسبت به جزئی بودن کمک مالی شرکتهای ایراداتی اظهار شده است. و سئوالی باین صورت مطرح گردیده که آیا تأسیس و اداره یک کتابخانه محل کار قسمتی از فعالیت‌های دولت محلی نیست؟ و آیا با توجه به هدف کتابخانه برای تعمیم فعالیت‌ها، آیا امانت دادن کتب به محل‌های کار معمول نمی‌باشد؟

کمک نقدی دولت

کمک نقدی دولت به کتابخانه‌های محل کار از سال ۱۹۷۵ وجود داشته است، اینکار توسط (شورای ملی برای امور فرهنگی) انجام گرفته و هدف آن ایجاد کتابخانه‌های محل کار و همچنین توسعه کتابخانه‌های موجود است. کمکها طی یک دوره سه ساله پرداخت می‌شود و پاره‌ای شرایط مهم هم باین پرداختها توأم است، از جمله خود کتابخانه عمومی بایستی به نسبت معقولی قسمتی از هزینه کتابخانه‌های محل کار را تأمین نماید - کلیه امور مربوط باتشریک‌مسابی کتابخانه عمومی، شرکت واتحادیه‌های کارگری صورت می‌گیرد.

در غالب موارد، کمک مالی اصولاً پیش شرطی برای داشتن کتابخانه

محل کار است. این کتابخانه‌ها در يك دوره زمانی خیلی کوتاه توسعه یافتند، در طی ۱۵ سال، ۱۷۰ دولت محلی کتابخانه‌های محل کار تأسیس نمودند، ۳۰ واحد دیگر هم تأسیس ولی بعداً تعطیل شد.

خوانندگان جدید

همجواری با کتابها، تغییرات دائمی و جذابیت موجودی کتابها، روش ساده امانت‌گیری، و نفوذ اعمال شده توسط همکاران ذیعلاقه، تماماً به جذب خوانندگان جدید کمک می‌نماید. تعداد کثیری از مصاحبه‌های شخصی و پرسشنامه‌ها نشان داده‌است که وقتی کتابها در محل کار در دسترس باشند، مردم شروع به مطالعه می‌کنند. و باز همچنین آشکار شده است که افرادی که قبلاً از کتابخانه‌های عمومی امانت می‌گرفتند، در صورت دسترسی به کتابها در محل کار، از مراجعه به کتابخانه‌های عمومی اجتناب می‌کنند. در برخی از محل‌های کار، کتابخانه‌ها با تشریک مساعی کتابخانه عمومی اداره نمی‌گردد. بعضی از گروه‌های اتحادیه‌های کارگری محلی تصمیم گرفته‌اند که خود رأساً کتابخانه خود را اداره نمایند. پاره‌ای دیگر توجه خود را نسبت به افزایش چنین فعالیتی معطوف داشته‌اند - و بعد از چند سالی خواهان تشریک مساعی کتابخانه عمومی می‌گردند.

دانمارک

اگرچه تعدادی کتابخانه ایجاد شده و بعضی از آنها نیز هنوز موجود است، اما امانت‌گرفتن کتاب در محل کار هیچگاه مثل سوئد رایج نبوده است. ولی تلاشهایی در جریان است. يك پروژه دوساله در آرتوس، «کتابخانه واتحادیه کارگری» بنا به ابتکار اتحادیه‌ها تهیه شده است.

نروژ

کوششهای چندی از جمله در زمینه ایجاد کتابخانه‌های محل کار بعمل آمده است. در «نوم» کتابخانه‌ای تشکیل شده و در اینجا نمونه‌های متعددی از تشریک مساعی بین کتابخانه عمومی و شرکتهای آزمایش گردیده

است. امروز در ۳۵ الی ۴۰ محل کار در نروژ اشکال مختلفی از فعالیت-های کتابخانه‌ای وجود دارد و کتب آنها بیشتر کتابخانه‌ای است که از کتابخانه عمومی به‌عاریت گرفته شده است.

فنلاند

طی سالهای ۱۹۷۰، تعدادی از کتابخانه‌های عمومی، نمونه سوئدی (کتابخانه محل کار) را آزمودند ولی این اقدامات بجز در موارد استثنائی کلاً متوقف شد.

جمهوری فدرال آلمان

در آلمان غربی دو نوع کتابخانه در محل کار وجود دارد: «ورک-بیبلیوتکن»^۱ یا کتابخانه‌های (وقت‌آزاد) که بوسیله کارخانجات (کارفرمایان) نگهداری و از طرف اتحادیه‌های کارگری حمایت میشوند. و «فاخ‌بیبلیوتکن»^۲ و اینها کتابخانه‌های تحقیقاتی و آموزشی هستند که کارخانجات به‌منظور آموزش ضمن خدمت کارکنان خود ایجاد کرده‌اند. البته در اینجا فقط درباره «ورک‌بیبلیوتکن» صحبت خواهیم کرد.

اولین کتابخانه‌های محل کار در نیمه دوم قرن ۱۹ تأسیس شد، آنها اصولاً به‌عنوان مراکز آموزش بزرگسالان عمل می‌نمودند ولی همچنین این هدف اجتماعی را هم داشتند که مانع رفتن کارگران به میخانه‌ها گردند. اینک اگر این واحدها توسط صنایع نگهداری شوند و مورد پشتیبانی اتحادیه‌ها نیز قرار گیرند، بدون شك برای آموزش بزرگسالان در محل کار می‌توانند بی‌نهایت مهم به حساب آیند.

در سالهای متعاقب جنگ جهانی دوم، کتابخانه‌های محل کار، به‌بهبان (تجدیدساختمان جامعه بعد از جنگ) گسترش یافتند. در ۱۹۵۰، ۲۵۰۰ کتابخانه محل کار وجود داشت (یعنی درست ۱۶ بار بیشتر از آنچه که امروز هست).

کتابخانه‌های محل کار باید به‌عنوان کتابخانه‌های خبررسانی، مراکز ارتباطی، محلهای تشویق مطالعه عمل نمایند. همچنین این کتابخانه‌ها در

زندگی اجتماعی کارکنان نقشی ایفا می‌کنند، آنها آزادانه در دسترس همه گروه‌های کارمندی و کارگری و نیز خانواده‌های آنها قرار می‌گیرند. معمولاً بین ۴۰ تا ۷۰ درصد کارکنان از کتابخانه‌ها استفاده می‌کنند و به این ارقام باید تعداد اعضاء خانواده‌ها که جزء امانت‌گیرندگان کتابند نیز اضافه شود.

تجربه در جمهوری فدرال آلمان نشان می‌دهد که به علت اختلافات شدید بین بخش خصوصی و دولتی، کتابخانه‌های عمومی قادر نیستند وارد موسسات بازرگانی شوند شرکتها مسئول کتابخانه‌های محل کار خود هستند، و اینهم جزئی از خدمات رفاهی است که برای کارمندان خود انجام می‌دهند. معیارها به‌طور قابل توجهی متفاوتند و عمیقاً به‌وضع مالی شرکت‌های خصوصی بستگی دارند. یکی از مهمترین اهداف کتابخانه‌ها این است که - کارمندان را قادر سازند تا معلومات خود را با مطالعه کتب غیر افسانه‌ای توسعه دهند.

جمهوری دمکراتیک آلمان

اتحادیه‌های کارگری از سال ۱۹۵۳ مسئول کتابخانه‌های محل کار بوده‌اند. موازین و مقررات عملی مرکزی بوسیله (فرییر دوچرگورک شافتزبوند) (FDGB) تعیین می‌شود. در سال ۱۹۶۸ اتحادیه مرکزی یک موافقت‌نامه همکاری با وزارت فرهنگ امضاء نمود که به موجب آن کتابخانه‌های عمومی ملزم شدند تا در بعضی بخشها به کتابخانه‌های شرکت‌های کوچک کتاب امانت دهند. به هر حال این همکاری‌ها با کتابخانه‌های عمومی خیلی وسیع نیست. فعالیت گسترده در این زمینه تقریباً ۷۰۰ کتابخانه را که بوسیله کارکنان دوره‌دیده اتحادیه‌ها اداره می‌شوند در بر می‌گیرد. و درست بیش از ۹۰۰ کتابخانه هم توسط داوطلبان اداره می‌گردد. کتب امانت داده شده در سال ۱۹۸۷ جمعاً به ۱۶۶۰۰۰۰۰ جلد می‌رسد.

کتابخانه‌ها اصولاً در ساختمان‌های جداگانه‌ای قرار گرفته‌اند و گاهی

نیز کتابهای اضافی در يك کانتین و یا درواگن‌های کتاب نگهداری می‌شوند. ذخایر کتاب برای هر کارمند ۲ تا ۳ جلد است. برای امانت‌دهی مسئولی وجود دارد که حساب کتابها و خوانندگان را در دست دارد و هر امانت‌گیری را روی کارتهای مخصوص یادداشت می‌کند. اتحادیه مرکزی کارگران می‌خواهد که تمام کتابخانه‌های محل کار، کتابداران کارآموده (حرفه‌ای) داشته باشند، ولی عملاً بسیاری از آنها فقط نماینده اتحادیه هستند. کتابداران علاوه بر قرض دادن کتاب، نمایشگاههایی برپا می‌کنند، جلسات مباحثه، حوزه‌های مطالعاتی، برنامه‌هایی با شرکت مؤلفین جهت گفتگو درباره موضوعات و محتویات کتابها تشکیل می‌دهند. و تمامی اینها در ساعات کار صورت می‌گیرد. اتحادیه‌ها به کتابخانه‌های محل کار به‌عنوان وسیله‌ای جهت افزایش سطح آموزشی و فرهنگی کارمندان، اهمیت زیادی می‌دهند.

فرانسه

در فرانسه کتابخانه‌های محل کار بوسیله کمیته‌های شرکتها که نمایندگان اتحادیه‌ها نیز در آن حضور دارند اداره می‌شود. کتابخانه‌ها نتیجه مذاکرات طولانی میان اتحادیه‌ها و کارفرمایان می‌باشند و با سایر خدمات اجتماعی کسب شده برابرند. قانونی که استحقاق کارمندان را به‌دانش‌آموزی در محل کار تأیید می‌نماید از سال ۱۹۸۵ به مرحله اجرا درآمد. کتابخانه‌های محل کار در فرانسه، یادآور کتابخانه‌های اروپای شرقی است، اما آنها از نظر ایدئولوژیکی کنترل نمی‌شوند. سیستمهای موازی کتابخانه‌ای مورد توجه کتابخانه‌های عمومی نسبتاً کوچک قرار گرفته است.

کمیته‌های فرهنگی

کمیته‌های فرهنگی نفوذ قابل توجهی بر روی ذخایر کتابها (اندازه، ترکیب و غیره) دارند. ساعات بازبودن کتابخانه و امکان دسترسی به آنها

بطور چشمگیری متفاوت است. غالب کتابخانه‌ها در اوقات مشخصی باز هستند مثل ساعات غذاخوری، و تلاش می‌شود که کتابخانه‌های محلی نزدیک نهارخوری‌ها مستقر گردد. يك کتابخانه خارج از محل کار، جذبۀ کمتری دارد. نیاز به کتابداران حرفه‌ای روزافزون است. بسیاری از کتابخانه‌ها امر مطالعه را با همکاری مؤلفین حرفه‌ای و نویسندگان آماتور تشویق می‌نمایند. برای بهبود امر همکاری بین محل کار و کتابخانه‌های عمومی کوششهای چندی به عمل آمده است. طرق مختلف سازمان‌یافته‌ای وجود دارد، کتابخانه محلی «گرونوبل» يك سرویس جنبی جهت ۱۴ کتابخانه محل کار تشکیل داده و يك اتوبوس مخصوص حمل کتاب به کتابخانه‌های محل کار اختصاص داده است. در گیورس، بخشی با ۲۰۰۰۰ جمعیت، ۲۷ شرکت از خدمات (اتوبوس کتاب) استفاده می‌نمایند. هواره درماسی، همکاری با مرکز کتابخانه ملی در سطح ملی و منطقه‌ای وجود داشته است.

وزارت فرهنگ و سایر مؤسسات و سازمانها، در سالهای اخیر به کتابخانه‌های محل کار کمک نموده‌اند و گامهایی جهت بهبود آنها برداشته‌اند. وزارتخانه به‌طور مداوم کتابخانه‌های محل کار را مورد بررسی قرار می‌دهد و انتظار می‌رود در اواخر سال ۱۹۹۰ گزارشی در این زمینه منتشر نماید.

مجارستان

مجارستان دو سیستم موازی کتابخانه‌ای دارد: کتابخانه‌های عمومی و کتابخانه‌های محل کار که این دومی متعلق به اتحادیه‌هاست. آنها با وجود ریشه داشتن در سنن متفاوت، اخیراً به هم نزدیک‌تر شده و در بعضی زمینه‌ها تشریک مساعی می‌نمایند.

با سنتی طولانی، کتابخانه‌های محل کار، ریشه در آرزوی جنبش‌های کارگری برای کسب مسئولیت آموزش دادن به اعضاء خود، دارند. اتحادیه‌ها سخت سرگرم دادن آموزش عملی و نظری و نیز آموزش ابتدایی

هستند و هر دوی اینها در محل کار انجام می‌شود. موضوعات فرهنگی (همانند سایر فعالیت‌های ساعات فراغت) قسمت مهمی از برنامه‌های اتحادیه‌ها را تشکیل می‌دهد. کتابخانه‌های اتحادیه‌ها بیشتر در کارخانجات دولتی وجود دارد، اما در موسسات دیگر و کئوپراتیوهای مثل بیمارستانها نیز تشکیل شده است. مجموعاً ۵۰۰۰ کتابخانه محل کار (یعنی کمی بیش از کتابخانه‌های عمومی کشور) وجود دارد.

کتابخانه‌های محل کار، همیشه به نسبت کتابخانه‌های عمومی دارای تعداد کتاب کمتری هستند. وامانت‌گیری کتاب هم محدودتر است. احساس می‌شود که این امر به این علت است که ذخایر کم کتاب فقط می‌تواند تازه کاران را ارضاء نماید. و کمی تعداد امانت‌گیرندگان کتاب هم به این سبب است که اکثریت افراد عادت به کتابخوانی ندارند و از اینرو کتاب کمتری می‌خوانند. با این وجود کتابخانه‌ها با مقایسه با اوضاع سوئد، نسبتاً بزرگ هستند و این شاید به علت عظمت محل‌های کار و غالباً کمتر معاوضه شدن کتب باشد.

تشریح مساعی با کتابخانه‌های عمومی

در تمام اسناد مربوط به کتابخانه‌های محل کار (تشریح مساعی و همکاری) با کتابخانه‌های عمومی ذکر شده است. اخیراً انتقادهای زیادی از کتابخانه‌های عمومی به عمل آمده دائر بر اینکه منابع ناچیز آنها به نحو تأسف‌باری پراکنده است. در چند سال اخیر امانت‌گیری از کتابخانه‌های محل کار کاهش یافته و منابع هم کمتر گردیده است. گردش اطلاعات میان دو نمونه کتابخانه به خوبی عمل نمی‌نماید. علیرغم اینها برای عدم همکاری دلائلی وجود دارد از جمله اینکه کتابخانه‌های عمومی گرفتار کمبود منابع هستند، و از داشتن هرگونه تماس طبیعی با محل‌های کار محروم می‌باشند. پیوند و ترکیب شدن کامل کتابخانه‌های محل کار با کتابخانه‌های عمومی لااقل در آینده نزدیک غیر محتمل است. از طرفی همکاری‌هایی در سطح منطقه‌ای روی می‌دهد. در عمل، این بدین معناست

که در پاره‌ای نواحی، چون بخشهای معادن و نواحی روستائی، يك کتابخانه اتحادیه‌ای از مقامات محلی پاداشهائی دریافت می‌کند تا مثل يك کتابخانه عمومی انجام وظیفه نماید. این مطلب در مورد بعضی از کتابخانه‌های موجود در شرکتهای بسیار عظیم هم صادق است.

مذاکره برای ادغام احتمالی با کتابخانه‌های عمومی، اتحادیه‌های کارگری و جارسنن را در سال ۱۹۸۶ بر آن داشت تا به‌صورت توصیه‌های جدیدی برای کتابخانه‌های محل کار بپردازند. این توصیه‌ها اعلام می‌دارند که اتحادیه‌های کارگری باید پذیرای مسئولیت در مورد کتابخانه‌ها باشند. بعنوان کتابخانه‌های صنعتی سازمان یابند و در عین حال به‌انجام وظایف آموزشی خود ادامه دهند. کتابخانه‌های مرکب محل کار و صنعتی باید ایجاد گردد. کتابخانه‌ها بایستی کمکهای بیشتر و مؤثرتری به‌آموزش حرفه‌ای در محل‌های کار بنمایند - انواع وسایل ارتباط جمعی شامل (فنوگرامها - سمعی^۱) در هر سطحی باید در دسترس قرار گیرد. - به‌منظور تحقق بخشیدن به‌اهداف جدید، باید تدریجاً تشکیلات مجددی به‌وجود آید. هر کتابخانه قسدهائی از يك شبکه (شامل ۳۴ کتابخانه مرکزی و ۱۴۵ کتابخانه بخش) و تعدادی کتابخانه محلی است که غالب آنها دارای مجموعه‌های سپرده‌های ناچیزی هستند و خود فاقد مخازن کتاب می‌باشند. زیربنای فکری چنین است که کتابخانه‌های کوچک بایستی از کتابخانه‌های بزرگ کمک بگیرند. و این بدین معناست که کتابخانه‌های مرکزی، پاره‌ای از فعالیت‌های روابط عمومی از قبیل برگزاری هفته‌های کتاب، مسابقات ادبی و غیره را هماهنگ سازند - راهنمائیهای حرفه‌ای به‌عمل آورند - بر فعالیتها نظارت نمایند و مسئله امانت دادن مجموعه‌هایی که مرتباً تعویض می‌گردد مورد بررسی قرار دهند - ضمناً نقش کتابخانه‌های مرکزی به‌عنوان مراکز (روش شناسی) قویاً مورد تأکید است.

فعالیت‌های فرهنگی

در يك کتابخانه محل کار، علی‌الاصول، «فعالین» یا (نمایندگان کتاب)، وظایفی دارند که جدا از کار اختصاصی کتابخانه‌ای آنهاست. بعنوان کارمندان اتحادیه یا در پاره‌ای موارد کارمندان شرکت آنها به‌مثابه معلمین مردمی که در محله‌های کارند عمل می‌نمایند. آنها ترتیب بازدیدهای مطالعاتی را می‌دهند، نمایشگاهها، مسابقات ادبی، روزهای فرهنگی برپا می‌کنند - به‌عنوان دبیر در کمیته‌های فرهنگی شرکت می‌جویند، به‌فروش کتاب می‌پردازند، اخبار داخلی اتحادیه یا شرکت را هماهنگ می‌نمایند و یکسری کارهای دیگر که کلاً قدرت عمل اجتماعی مهمی در محل کار به‌آنان می‌بخشد. با همه اینها، مهمترین وظیفه آنها بازنگهداشتن هرچه بیشتر کتابخانه است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی